СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 110. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 12 мая, 1928. VOL. XXXVI. No. 110. Jersey City, N. J., Saturday, May 12, 1928. THREE CENTS.

СМИТ ВИТРАТИВ УЖЕ БЛИЗЬКО СТО ТИСЯЧ НА СВОЮ КАНДИДАТУРУ

ОДИН БОГАЧ ДАВ ЙОМУ 70,000, ДРУГИЙ „ПОЗИЧИВ" 50,000 ДОЛЯРІВ.

ВАШИНГТОН, 10. мая. — Ал. Смит, нюйорський губернатор та найпопулярнійший кандидат демократичної партії на номінацію на уряд президента Злучених Держав, ставав нині перед сенатовим комітетом для розсліду передвиборчих видатків та зізнав, що він видав досі на політичну агітацію за своєю кандидатурою 92,900 долярів.

Смит заявив далі, що він має тепер фонд, виносячий 103,000 долярів, та що решта невиданих гроший находиться в його розпорядимости. На сю суму зложився дарунок якогось богача Кені, що виносить 70,000 долярів, та позичка одного богатого посідача землі на 50,000 долярів.

На запити републиканців Смит заявив, що він покищо не робив своїм приятелям ніяких обіцянок.

ВАЖНИЙ ЗДОБУТОК ДЛЯ РОЗВОЮ ВОЗДУХОПЛАВСТВА.

ДОКАЗУЮТЬ, ЩО МОЖЛИВО ВОЗДУХОМ ПЕРЕНОСИТИ ОСОБИ Й ПАКУНКИ З КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК, 10. мая. — Воздушним інженерам удалося доказати незвичайно важну річ для розвою летництва, а саме можливість переношення воздухом річий та осіб з корабля на другий корабель або на сушу.

Доконано сього в той спосіб, що бальон „Ті-Сі-Файф" опустився на корабель „Американ Трейдер", забрав на себе пасажира, піднявся наново й висадив його на сушу, на летничу стацію в Лейкгерсті, Ню Джерзі.

Осідання й підношення бальона доконано, як корабель був у руху, ідучи зі скорістю 6 миль на годину.

Відкриття сього факту примінять наперед для перевозу почти, бо такими бальонами буде можна перенести почтові посилки з одного корабля на другий підчас подорожи на океані. Очевидно, далі примінять се до военної служби.

ВЕЛИКІ ЗАРІБКИ МОТОРОВОЇ КОМПАНІЇ.

ОДНА КОМПАНІЯ РОЗДІЛЮЄ НАЙВИСШУ ДИВІДЕНДУ В ІСТОРІЇ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 10. мая. — Директори підприємства Дженерел Моторс Корпорейшен постановили розділити між шеровців підприємства готівкою 58 міліонів 900 тисяч долярів як дивіденду.

Промислові газети обчисляють, що се є найбільша дивіденда, яку дало коли якенебудь американське підприємство. В сій сумі є надзвичайна дивіденда по 2 доляри на кождий звичайний шер, яких компанія має 17 міліонів.

БИЗНЕС УЖЕ МАЄ ДОСИТЬ КОРУПЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 10. мая. — Американська Торговельна Палата виступила на своїх зборах проти політичної і бизнесової корупції, бо, мовляв, вона підриває моральність громадянства й відбивається тяжко на всіх полях.

Далі Торговельна Палата виступає проти кампаній чорнення, які так часто мають місце в американській політиці. Заява каже, що тепер наближаються президіяльні вибори, підчас котрих усякого рода обжаловання, скандаліти чужі імена, висуваються наперед. Палата каже, що того рода поступовання не має нічого спільного зі справдішною політикою, та що чорнення все обертається якраз проти тих, що таких способів уживають.

ГЮЗ ВИПРАВДУЄ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ В НІКАРАҐВІ.

ПРИНСТОН, Ню Джерзі, 10. мая. — Чарлз Еванс Гюз, бувший секретар стейту, говорив тут перед студентами Принстонського університету про американську політику в Нікараґві.

Гюз говорив, що американський уряд має ціль піддержувати в середньо-американських републиках справді демократичний лад; Америка не вживає сили для стягання своїх позичок, як се дехто говорить, а тільки вживає своєї сили для заведення справді народоправних порядків.

ВИЗНАЧНИЙ ПЕДАГОГ ОСУДЖУЄ НИЗЬКУ ОПЛАТУ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ.

НЮ ГЕЙВЕН, 10. мая. — Др. Анджел, президент Єйльського університету, виступив з публичною заявою проти низької оплати для професорів американських університетів. Він каже, що низька платня підриває мораль і значіння сих професорів для американських університетів. Він закликує громадянство до поправлення сих умов.

ПОТРЕБА ЗАКОНА ДЛЯ ОХОРОНИ ТИХ, ЩО КУПУЮТЬ НА СПЛАТИ.

НЮ ЙОРК, 10. мая. — Нюйорський комишенер рахунковости виступив з публичним проектом заведення закона для охорони покупців на рати. Говорив він, що приміром підприємства, продаючі на сплату форнічі, захоплювали покупцеви обстанови на 200 долярів, щоби дістати сплату одної рати на 10 долярів. Він радить ухвалити закон, після котрого підприємства, що продають на сплату річи, могли би забирати на продаж річи тільки до висоти незаплаченої рати.

ЕМІР ДАВ ВЕЛИКИЙ ОБІД В МОСКВІ.

МОСКВА, 9. мая.— Афганістанський монарх дав обід на кількасот осіб. Кошти обіду виносили $50 на особу. Але забава забавою, а рахунок ще й досі не заплачений. Емір не платить і треба буде заплатити грубшу суму або його підданим, що живуть в Москві, або таки совітському урядови.

ДВА РОКИ ЗА ОБМАН ІМІҐРАНТА.

Іван Бибик дістав у вінніпеґському поліційнім суді два роки тюрми за обман іміґранта. Він „заопікувався" одним свіжим іміґрантом в той спосіб, що вислав йому телеграму до сестри в Едмонтоні, щоби присилала йому 25 долярів, а коли гроші прийшли, вибрав їх для себе.

УТЕЧА БРАТАМ НЕ ПОПЛАТИЛАСЯ.

Утеча з тюрми в Мінедосі, Ман., не поплатилася братам Василеви та Прокопови Голунді. Вони втікли в ночі з 23. на 24. березня, а в ночи 26. березня зловлено їх в Арколя, Саск. Брати були засуджені на два роки кождий за крадіж збіжа. Саскачеванська поліція відставила їх до Брендону, а там поліційний суддя Фрейзер дав їм по два додаткових роки. Втікачі прийшли були до судді веселі і усміхнені, немов би сподівалися почути похвалу за своє геройство, а коли почули вирок, заворкотіли гнівно. Суддя перестеріг їх, що се не вийде їм на добре, коли будуть відгрожуватися.

ХЛОПЕЦЬ НЕ ЗНАВ, ЩО ВТРАТИВ РУКУ.

8-літний Вілфрід Жоліст біг улицею Фронтенак в Монтреалі до стору за орудкою для своєї матери і впав під стріткару. Стріткара відтяла йому праву руку, але хлопець думав собі, що вона тільки вдарила його, отже чимскорше встав на ноги і побіг дальше, аж стримали його люде і дали йому першу поміч.

ПОЛЬЩА ІМПОРТУЄ ПШЕНИЦЮ...

Хліборобська в своїй основі Польща, опинившися „на передновку" без пшениці, яку ще в осени вивезли спритні ґешефтярі, тепер мусить погодитися на імпорт цього артикулу з закордону, очевидно за ціну непомірно вищої від ціни, осягненої експортом... На всякий випадок польський уряд переговорює в тій справі з закордонними фірмами.

ЗПОЗА ТЮРЕМНОЇ РЕШІТКИ

Минулого місяця вийшли з тюрми на Баторого Ярослав і Ольга Гретчаки та М. Вірстюк з Долини, яких в процесі 17-х засуджено на рік тюрми. Засуджених в томуж процесі Дармохвала й Матійціва переведено до тюрми в Дрогобичі. Василя Атаманчука, Івана Вербицького, Дзіся і Дерлицю відставлено до Бриґідок.

ЗА ОБИДУ В. ГРАБСКОГО.

Варшавський окружний суд розглядав небувалу справу, в якій на лаві обвинувачених засів столітній учасник польського повстання з 1863 р. Мечислав Яблоньскі. Столітній старець провинився тим, що в жовтні 1925 р. звернувся до тогочасного польського прем'єра В. Грабского з письмом, в якому острими словами осуджує його політику. Яблоньского засуджено на 7 літ арешту, завішуючи рівночасно виконання кари на протяг одного року.

ВІДГОМІН ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ.

В Перемишлі закінчився процес проти шістьох селян, обвинувачених у злочинах, доконаних підчас визвольної українсько-польської війни в 1918—19 роках. Присяглі судді одноголосно потвердили вину обвинуваченого Демка Сурового, якому закинуто вбивство леґіоніста Леона Томашевського й коменданта польської поліції в Грушівцях. Супроти цього вердикту предсідник трибуналу оголосив присуд, яким засуджено Сурового на кару смерти через повішення, дорогою амнестії, замінену на 15 літ тюрми. Дальших підсудних, а саме Станислава Вуса засуджено за грабіж на 2 роки тюрми, Френа Худобу на 15 місяців, а Василя Худобу на рік тюрми. Обвинуваченних Петра Колясу й Степана Мисика звільнено від вини й кари. Оборонець Сурового зголосив зажалення неважности. Решта обвинуваченних приняла присуд.

ШПИГУНСТВО.

В Варшаві арештовано робітника переплетні військового географічного інституту Влодаренка за доставу військових мап і плянів якомусь Боцяновскому, що займався шпигунством в користь сусідніх держав. Боцяновского теж арештували.

„СТРІЛЯЙ, ХАМЕ"!

„Новий Час" пише: Восьма кляса української гімназії в Перемишлі була на днях тереном неймовірно прикрої, але в рівній мірі характеристичної сцени. 19-літній учень Йосиф Пріч, доведений учителем польської мови, Яном Кухтою, до крайности, кинув у нього деревляною підставкою з каламаря. Тоді Кухта, сягаючи рукою до кишені, крикнув, що застрілить Пріча. Пріч не злякався погрози, але розіпнявши блюзку, відповів нетактовному педагогові: „Стріляй, хаме". Кухта пірвав за плащ і капелюх і побіг до директора. Вслід за ним вийшов з шкільного будинку й Пріч. Скликана в тій справі конференція виключила Пріча зі школи, заряджуючи рівночасно слідство в тій прикрій справі. Без огляду на становище, якеб можна зайняти в тій справі, мусимо ствердити над міру нездорові відносини, які останніми часами запанували в перемиських школах.

„ІСПИТ ЗРІЛОСТИ" В АВСТРАЛІЙЦІВ.

У первісних австралійських племен мужеська молодь, заки одержить повні права і заки приймуть її в члени войовників племени, мусить перейти 14-денну пробу видержаности. Щойно як побідно перейдуть усі проби „матури" одержують власні рації поживи, беруть участь у війні і в полюванні та можуть уже залицятися до дівчат свого племени. Кульмінаційною точкою австралійської „матури" є, коли молодці лежать 24 години в піску, вимащені товщем під спекою тропікальних сонішніх проміннів. Тоді не дістають ні їди ні напитку. Щойно як перебудуть цю тяжку, рішаючу пробу, дістають усі права. Але не всі видержують таку матуру. Котрі при пробі гинуть, тих відзначують короткими тичками — як незрілих.

ФАШИСТІВСЬКЕ АВТО— КОМУНІСТИЧНОЮ ТРИБУНОЮ.

В Празі відбулися 30-го березня соціялістичні та комуністичні манифестації, в яких ранено кільканацять осіб зпосеред товпи та поліції. Підчас демонстрації трапився цікавий випадок. Вулицею переїздило авто італійського посла. Товпа в одну мить заволоділа автом, на дах якого виліз комуністичний промовець і виголосив протифашистівську промову. Поліції з трудом вдалося висвободити посольське авто, а чехословацьке міністерство закордонних справ мусіло перепросити італійського посла.

ЗАВЗЯЛИСЯ НА НАШУ ЗЕМЛЮ.

Жидівська преса повторяє з одушевленням урядове радянське звідомлення, що радянська влада на Великій Україні приступила вже до організації нової жидівської округи біля Маріуполя. Нова округа називатиметься „Гуляй Поле" та включає 14 жидівських сіл з 20,000-ним населенням. Після зорганізовання цієї округи на найбільш родючому просторі Великої України, прийде черга на дальші, тимбільше, що американський міліонер Жид Ю. Розенвальд з Шикаго пожертвував на колонізацію України Жидами 5 міліонів долярів.

ХУЛІГАНИ ГУЛЯЮТЬ.

Радянська преса доносить з Сталіного (бувша Юзівка на Великій Україні) про нові випадки, що вказують на сильний зріст хуліганства під протекційним оком радянської влади. В окрузі доходить до того, що „хворі" бють лікарів у поліклініках. В амбуляторії Смолянівської копальні робітники побили лікарів за те, що вони відмовилися дати здоровим робітникам відпустку як хворим. Хуліганам очевидно нічого за те не сталося, а окружна професійна рада обмежилася закликом до робітництва скріпити боротьбу з хуліганством.

ЦІЛА БРИТАНІЯ ЗА КЕЛЛОҐОМ

КВЕСТІЮ ПОСТАВЛЕННЯ ВІЙНИ ПОЗА ЗАКОНОМ ПРЕДЛОЖЕНО ДОМІНІЯМ ДО ВИРІШЕННЯ.

ЛОНДОН, 10. мая. — Всі партії заявилися в англійськім парляменті за тим, щоби приняти без застережень предложення секретаря стейту Келлоґа в справі поставлення війни поза законом. Міністер заграничних справ Чемберлейн заявив, що справа та протягається тільки тому, що її предложено доміням до вирішення. Заразом додав, що Англія буде старатися бути посередником між Америкою і другими державами, які отягаються приняти отсе предложення.

ЯПОНЦІ ДЕРЖАТЬ В РУКАХ ТСІНАН.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА АРМІЯ МУСІЛА УСТУПИТИ І ОПУСТИТИ МІСТО.

ТСІНҐ-ТАО, Шантунґ, 10. мая. — Японський комендант міста Тсінан ґенерал Фукуда розбив націоналістичні війська і прогнав їх з міста. Під його цілковитою контролею находиться ціле місто і округ, в ширині 10 миль.

Цілий Китай держить солідарно один протияпонський фронт. По японській стороні нема одначе порозуміння. Виявилося, що панують там тертя між військовою командою, а японським консулем. Японська військова команда ділала все на власну руку, не повідомляючи консуля від кількох днів про найважніщі події.

А з Токіо знова доносять, що японський уряд дає до зрозуміння, що він в ніякому разі не думає про якусь анексію провінції Шантунґ.

Ситуація на загал дуже напружена. В послідних боях згинуло понад 300 Китайців, а около 20 Японців.

ЗА МАДОННУ РАФАЕЛЯ $875,000.

КУПЕЦЬ НЕВІДОМИЙ, АЛЕ КАЖУТЬ, ЩО ЦЕ АМЕРИКАНЕЦЬ.

ЛОНДОН, 10. мая. — Архитвір славного маляря Рафаеля, відомий у світі як „Мадонна і Дитя" перейшов з рук Лейди Десборо на власність невідомого купця, що заплатив за образ найвищу суму в квоті $875,000. Образ той походить з 1508 року. Його відбитки і репродукції розкинені по цілім світі. Оригінал осягнув найбільшу суму, яку колинебудь заплачено за образ.

Колиб в Англії заявилися проти вивозу образу за границю, купець заявив готовість відступити його англійському музеєви чи якій галерії за ту саму ціну, яку заплатив.

ТАКИ ПРОСЯТЬ АМЕРИКУ О ПОСЕРЕДНИЦТВО.

ДР. ВУ ВЖЕ В ДОРОЗІ ДО ВАШИНГТОНУ.

ПАРИЖ, 10. мая. — Др. Ву, недавно тому назначений представник націоналістичного, китайського правительства, дістав поручення відїхати сейчас до Вашингтону і просити Злучені Держави о інтервенцію в справі конфлікту, що зайшов між націоналістичною армією а Японією. Др. Ву вже відїхав до Вашингтону. Він каже, що Америка з Японією підписала в своїм часі на вашингтонській конференції договір, який ґарантує Китаєви суверенність. Цей договір колідує з окупацією Шантунґ з боку японської армії.

Вашингтон знова заявляє, що не може мішатися в ту справу, доки не дістане точних інформацій.

ТЕРОР В РУМУНІЇ ПОДОВЖУЄТЬСЯ.

ВІДЕНЬ, 10. мая. — З Румунії не доходить ніяка відомість. Заведено дуже строгу цензуру. Майже всіх заграничних кореспондентів поарештовано, так що нема кому висилати інформації іншою як почтовою чи телеграфічною дорогою. А почта нічого не пускає.

По селянськім конгресі наступило певне розчаровання. Конгрес не використав своєї сили і не позвяв більш рішучих кроків. Треба було йти походом на Букарешт і змусити уряд до уступлення. Не треба було рівнож гамувати майнерів, які поприходили на конгрес з динамітом і могли були зробити конець тиранії Братіяну. Таке тепер говорять.

КАТАСТРОФА ЧЕРЕЗ ОБВАЛЕННЯ ЗЕМЛІ.

ЗАБИТИХ 11, РАНЕНИХ 18.

РИМ, 10. мая. — Недалеко міста Неаполю між горами Купра Марітіма і Гроттамаре обвалилася земля і покотилася з такою силою, що два доми цілком знищила в одній секунді, а один розтяла на дві части, немовби перерізала ножем.

Обвалена земля знищила залізничий тор. В кілька хвиль по катастрофі надїхав поїзд, а що було темно, машиніст не добачив зірваті треки. Поїзд виколїився. Згинуло три особи, а 11 було ранених. Решта жертв згинуло в завалених домах.

Земля усунулася наслідком зливних дощів.

ВІДЧИНЯЮТЬ МІЖНАРОДНУ ВИСТАВУ ПРЕСИ.

КОЛЬОНІЯ, 10. мая. — 10,000 робітників працює завзято, щоби викінчити роботи величавої міжнародної вистави преси, якої святочне отворення заповіджено на суботу.

Буде це перша того рода так величава вистава. На ній буде можна побачити не тільки цілу історію німецької преси, але і другі народи в числі 43 старалися предложити всі можливі матеріяли, звязані з історією їх преси.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛІТИЧНО, ДИПЛЬОМАТИЧНО І ПО ХРИСТІЯНСЬКИ.

Недавно тому писали ми про те, що Ватикан положив клятву на французьких монархістів та заборонив пренумерувати і читати їх орґан „Л'Аксіон Франсез". Цілий світ звернув на той небуденний факт увагу головно тому, що якраз французькі монархісти є головною опорою католицизму в Франції, вони найкращі католики. А тут Ватикан викляв їх за те, що вони підкопують республиканський французький уряд, котрий, як відомо, складається з самих недовірків, або щонайменше некатоликів. Бо релігія релігією, а політика політикою. Ватикан вів довгу боротьбу з ріжними французькими урядами, які перевели розділ церкви від держави, а вкінці погодився з „урядом радикалів і недовірків". І тепер настав спокій і для Ватикану і для Франції. Тільки французькі монархісти-католики той спокій каламутили. Через те і попали під клятву. Кардинал Парижа Дібуа проголосив урочисто ту клятву в імени Ватикану, забороняючи духовенству уділяти виклятим ріжних тайн, ще й карами страшив за непослух. Заразом зажадав від виклятих ріжних відкликів, як публичної манифестації їх промахів.

Острота заяви кардинала Дібуа мала той наслідок, що збила монархістів-католиків ще більше до купи. Не зважаючи на клятву — вони рішили видержати на своїм становищу. Та ненадійно завдано їм новий удар, але вже цілком іншої натури.

Ото кардинал з Безансон проголосив тому тиждень отвертий лист, в якім звертається до виклятих жінок і чоловіків і заявляє, що він відчуває їх траґедію і тому звертається до них перший. Він знижується, бо і Христос знизився, коли мив ноги апостолам. І тому він, кардинал, знижується і навколішках благає виклятих, щоби піддалися. „Не бійтеся якихсь понижуючих условій — каже кардинал, бо я готов на всяку посвяту зі свого боку, щоби тільки вам допомогти повернути назад на лоно церкви".

Ось так заговорив кардинал з Безансон до виклятих своїх вірних. А наслідок був такий, що коли заява кардинала Дібуа зціпила „Л'Аксіон Франсез" до купи, то проголошений публичний лист кардинала з Безансон розбив цілковито монархістів. Річ ясна, що монархісти не перестали через заяву кардинала бути монархістами, що вони не зреклися свого права мати такі політичні переконання, які їм подобаються, але благородна форма католицького достойника, що звертається в покорі до своїх вірних, мусіла зробити своє вражіння і дійсно зробила.

От і щасливий собі той французький нарід. Бо має не тільки розумних світських державних мужів і політиків, але й благородних і дипльоматичних духовних достойників. Через те не диво, що веде перед в світовій політиці, а під церковним оглядом має найкраще поставлену католицьку орґанізацію.

Комунікат Обєднання.

(МАЙ, 1928).
(Докінчення).

7. Український Шпиталь у Львові.

Народна Лічниця у Львові обходить сего року 25-літний ювилей свого істновання. Те свято хоче Народна Лічниця увіковічнити заложенням угольного каменя під Український Шпиталь у Львові. Будова такого шпиталя конечна, бо нема навіть місця, деб лічити наших інвалідів, котрих до польських шпиталів не приймають.

В звязку з тим просила Народна Лічниця Обєднаннє дати свою згоду на те, щоби певну частину з зібраних на допомогу жертвам повені грошей відступити на будову о того українського шпиталя. За те булоб в шпиталі кілька безплатних місць для наших інвалідів, а по них для других бідних Українців — як фундація Американських Українців.

Хоч як гарна була та пропозиція, Обєднаннє не могло на неї погодитися, шануючи волю жертводавців. Зате поручає саму справу будови Українського Шпиталя у Львові американським Українцям як найгорячійше.

8. Українське Студентство.

Був час, коли з Америки йшли щедрі жертви на допомогу українським студентським організаціям. Так було колись, а тепер нема майже випадку, щоби хто небудь памятав за наше студентство. А що те студентство не спить, а орґанізується, а до того в таких важких обставин ще й веде широку визвольну роботу, видно з того письма, що його одержало Обєднаннє від **Центрального Союза Украінського Студентства** (ЦЕСУС) з дати: Прага, 2 квітня, 1928. Читаємо там таке:

„Перед нами Ваш цінний лист з 1. серпня 1925 до Управи Цесуса. В нім знаходимо м. и. таке місце: „після нашої думки булаб богато більша користь, колиб Вістник Союза виходив лише на англійській та французькій мові і служив виключно для пропаґанди. Тоді Обєднання моглоб помогти в тому ділі..." Навязуючи до цих слів, маємо честь заявити, що одною з найголовніших ділянок Цесус-а, це пропаґанда визвольних змагань українського народу та рівночасно боронити також інтереси українського студентства перед чужинцями. Перед нами тільки праці на цім полі, що треба би великого апарату, який далеко перевисшає наші сили. Тепер видаємо бюлетень Відділу Міжнародніх зносин на анґлійській, французькій та німецькій мовах (щомісячно). Перед нами стоїть міжнародня пресова вистава в Кольонії (Німеччина), на яку Цесус запрошений, зближаються міжнародні студентські зізди (Париж а другий правдоподібно в Англії), міжнар. спортова олімпіяда в Парижі, яка зараз розпічнеться по голянд. міжнар. олімпіяді, нам треба видати брошуру на чужих мовах про переслідування українського студенства та укр. шкіл під Польщею. Потрібна ця брошура для паризького міжнар. зїзду СІЕ, бо мусимо доказати Полякам, що ті обвинувачування, які наша делеґація кинула їм в серпні минулого року на міжнароднім зїзді в Римі, є правдиві. Вагу цього моменту відчув також і край, бо читаємо в січневім числі студентського журналу „Смолоскипи", що нашу централю треба в збиранню відповідних матеріялів піддержати, инакше чекає нас на міжнародному форумі компромітація, себто наша централя і взагалі українське імя на цім може потерпіти. Тепер приготовляємо ріжні матеріяли на міжнародні зізди, виставу в Кельні то що. Перед двома днями надіслали ми до мадридського журналу „Hoja Infornnativa" статтю про Україну та українське студентство. Зараз подібні інформації шлемо до женевської преси і т. д.

„Вагу нашої праці між чужинцями розуміє не тільки українське студентство, але й громадянство. Доказом цього був й послідний міжнародний зізд в Римі та Шірсі (Швайцарія). Писала про нашу участь на цих зїздах вся українська преса в Галичині, Буковині (н. пр. черновецький „Рідний Край", львівське „Діло" т. и.), потім українська преса в Америці. Не хочемо про це ширше розписуватися. Вам наша праця певно відома також. Хочу тільки відмітити тут н. пр. один факт, що ми вже здобули повагу для українського імени між чужинцями, бо минулого року, коли римська столична преса м. и. не згадувала взагалі про російську делеґацію, то про нас писали майже всі римські ґазети. Є це факт!

„З кожним роком маліють наші прибутки. Цього року вони вже прямо смішні. Студенство на еміграції, яке нас головним чином піддержувало матеріяльно, убуває скорим темпом, однак наша діяльність взагалі не зменшується в деяких ділянках нашої діяльности, особливо на міжнароднім форумі. Перший раз в історії нашої централі не оплачується працьоників Цесус-а (попереднього року були оплачені, принаймні за трамваї та инші подібні видатки, які не перевисшували 200 корон чеських (несповна 6 долярів америк.). А все-ж виходить що місяця „Студ. Вістник", якого слідуюче число повинно мати також й анґлійський та французький тексти, рівнож й инші публікації на чужих мовах.

„Не думаємо дальше розводитися над нашою діяльністю серед чужинців. Цих пару фактів, думаємо, вистарчить, щоб виробити собі належний образ про нашу працю.

„Звертаємося до Вас, Вельмишановна Управо, допомогти нам в нашій діяльности серед чужинців. Ми даємо свої сили до розпорядимости, дайте нам матеріяльну поміч. Кожний дар буде для нас цінний, бо не маємо взагалі жадних фондів для нашої так важливої праці. Ми віримо, що Ви відгукнетеся прихильно на наше прохання й з цею вірою продовжуватимемо з ще більшою енерґією працю, яку наложив на нас недавний зїзд й якої вимагає від нас наша батьківщина."

В справі допомоги нашому студенству звернулося до Обєднання ще й **Товариство Прихильників Освіти у Львові**, яке займається незавидною долею українського студентства.

В письмі з дати: Львів, 10 березня 1928, знаходимо таке:

„Як Товариство, якого завданням матеріяльна і моральна допомога для студенства, говоримо і звертаємося за підмогою для нього в йогож імени. Товариство Прихильників Освіти у Львові (таке саме, як відомо, існує у Відні, але його діяльність обмежується до еміграційного студенства) сцентралізувало в своїх руках всю допомогову акцію для студентства і за порозумінням з поодинокими студентськими товариствами воно уряджує збірки для студенства в часі „Місяця Студента" і старється про допомоги для нього в громадянських організаціях та установах.

„За такою допомогою звернулися ми були і звертаємося до Хвальної Управи Обєднання Українських Орґанізацій в Америці. Звертаємося ще й тому, що сьогодні Товариство Прихильників Освіти не може переводити ніяких збірок на допомоговий фонд для студентства, бо на цю збірку призначений в краю тільки місяць вересень. Вкінці звертаємося ще й тому, що українському студентству в краю і в Польщі є потрібна негайна і стала матеріяльна допомога.

„Українські студентські товариства, які істнують при високих школах в Польщі, є трактовані як найгірше. Здебільшого вони не мають ніяких приміщень. Субвенції від сенатів університетів не вистарчають навіть на допомогу для 5% потребуючого студенства. І супроти цього українські студенти переходять до польських запомогових товариств, які краще вивінувані в матеріяльні засоби.

„Товариство Прихильників Освіти з тої причини, що збірка в часі Місяця Студента минулого року ізза повені, яка навістила наш край, не вдалася вповні, могло допомогти до сьогодні тільки в дуже незначній мірі студентству Львова і одноразовою невеликою допомогою студентству в Кракові. Студентству в инших університських містах і на еміграції товариство сьогодні нічим допомогти не могло. Вкінці згадаємо, що вся допомога, яку Товариство до сьогодні уділило, це тільки допомога на прожиття незаможним студентам. Про духову поміч студентству: курси украйнознавства, виклади, бібліотеки, читальні і всі оті завдання, що висказані в залученому статуті Товариство Прихильників Освіти, ізза браку відповідних фондів не може навіть думати.

„А вага допомоги для студентства духової як і матеріяльної незвичайно велика. Доконечне є створити для нашого студентства кращі житеві умови, краще й культурніше окруження, щоб знищити в ньому пригноблюючі впливи злиднів і бідолашности.

„Сподіємося, що Хвальна Управа прихильно віднесеться до завдань нашого Товариства, так як все українське громадянство Америки відносилося до змагань українського студентства, чи то краєвого в часі його боротьби за Українські Високі Школи, чи еміґраційного в часі добування знання на чужині".

9. Справи, яких не полагоджуємо.

Ще далі засипують Обєднаннє з краю ріжними просьбами о допомогу на дзвони, читальні, народні доми, ґімназії, бурси і т. п. Кромі того пише до нас ціла маса приватних осіб і просить допомоги. Між тими особами є цілком певно люде, що впали жертвою польського режиму і заслугують на допомогу. А що до читалень чи Народних Домів нема й сумніву, що їм така допомога належиться. Та Обєднаннє не всилі заспокоїти всі ті потреби, тому збирає головно на загально-народні цілі і висилає жертви виключно тільки на руки центральних установ.

Місцеві орґанізації чи приватні особи мусять шукати ратунку при помочі своїх односельчан чи знакомих. На читальні чи Народні Доми по місцевостях висилаємо тільки тоді, коли односельчане таку збірку зібрали і до Обєднання з відповідним призначенням переслати.

Тому, що на численні письма, надсилані нам в тих справах з краю, годі листовно відповідати, просимо старокраєві часописи передати те наше вияснення до ширшого відома.

За Обєднаннє Українських Орґанізацій в Америці:

Омелян Ревюк, предс.;
Др. Л. Мишуга, секр.

ОСЛЯЧИМ КОПИТОМ

Ґенерал Тарнавський, командуючий колись Українською Галицькою Армією, досить обширною заявою зрікся свого мандату до польського сенату.

І це нікого не здивувало.

Бо як же инакше він міг поступити з ворогами свого народа. Хоч шабля ґенерала вибита з рук і мундур здерто, він не став цивільним, він не піддався на ласку чи неласку ворогів.

Правда, він змушений жити під владою Ляхів і мовчки дивитись на знущання Західників, але йти до них, підпомагати будувати „Річпосполиту", він не міг, не чуючи й не бачучи права.

Заява, відповідаюча дійсному патріотові, який любить свій край не на словах, а на ділі.

Ворогів не мають тільки нікчемности, а помилок не роблять тільки ті, котрі нічого не роблять.

Тай кожна людина може помилитися. Така вже природа людини.

Не могло не статися такого і з ґенералом Тарнавським. Але про помилки Головної Команди У. Г. Армії вже говорилося богато і не метою їх повторювати є ця стаття.

Я хочу звернути увагу загалу на ослячі копання „Тризуба", цього злосного, дрібязкового, як і його фундатори Ляхи, польського тижневика українською мовою, або як його величають в суспільстві „Веззуба".

Тепер, коли всім відомо про помилки взагалі Українців, коли треба би всіма силами старатися найти спосіб співжиття й виробити якийсь один світогляд та консолідувати розбиті українські сили, коли молодчі, які почули незгоду та розбиття на власній шкурі, кличуть до єднання, „директорія" копає українського генерала ослячим копитом.

„Патентовані політики", слуги польської Чеки пани „Беззубці" не можуть зрозуміти помилки вояка, не хотять розуміти тай ще копають.

В той час, коли ґенерал Тарнавський, як і належиться воякові, відкидає можливість стати польським урядовцем і виразно заявляє своє становище щодо України й Польщі, „директори" а ... злобно подають, що ґенерал Тарнавський „не хоче міняти шаблю на фотель". І все.

Деж решта заяви?

Не вже у польських наймитів не стало настільки мужности помістити усю заяву, а навіть звичайного пересічного розуму та тактовности?

Але все це було би неважне ще, якби нетактовностю, або недомислям обмежувалося. Злочин криється глибше.

„Політики" з „Тризуба" і далі цькують Наднiпрянців на Галичан, власне пробують, і тим хочуть глибше загнати клина у посіяний ними роздор. Українці давно зрозуміли свої помилки і всіма силами прагнуть виправити їх, а пани „Тризубці" бються, як риба об діл, стараючись до цього не допусти.

То вони виступають проти участі наддніпрянців у передвиборчій компанії, то замовчують процес українських студентів Вербицького та Атаманчука, а тепер копають ослячим копитом ґенерала Тарнавського. Їм не зрозуміло, як то можна не піти до сенату, коли Ляхи дозволяють, а нарід вибирає, а разом з тим не розуміють вони шляхотности, якої очевидно „Тризубці" ніколи не мали.

Василь Бобрів.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(106)

§ 9. Статс-секретар має пильнувати інтересів України у всій роботі Тимчасового Правительства і в разі потреби переслати законопроекти через Ґенеральний Секретаріят на розгляд Центральної Ради.

§ 10. Ґенеральний Секретаріят передає на санкцію Тимчасового Правительства ті законопроекти, які розглянула і ухвалила Центральна Рада.

§ 11. Ґенеральний Секретаріят передає на затвердження Тимчасового Правительства тимчасові фінансові обрахунки видатків на потреби України, які розглянула і ухвалила Центральна Рада.

§ 12. Тими коштами, які надходять на рахунок Центральної Ради, розпоряджується Ґенеральний Секретаріят по буджету, ухваленому Центральною Радою.

§ 13. Ґенеральний Секретаріят ті справи, які він уважає найважнішими, передає на розгляд Центральної Ради.

§ 14. Діяльність Ґенерального Секретаріяту, відповідального перед Центральною Радою, контролюється нею шляхом запитань по всім справам.

Примітка: Порядок запитань має бути зазначений окремим наказом.

§ 15. В перервах між сесіями Центральної Ради Ґенеральний Секретаріят відповідає перед Комітетом Центральної Ради, який виконує всі її функції, окрім зазначених в § третім.

§ 16. Коли Ґенеральний Секретаріят не згоджується з постановою Комітету в якій-небудь справі, остання переноситься на розгляд Центральної Ради, яка скликається негайно.

§ 17. Коли Центральна Рада висловлює недовіря Ґенеральному Секретаріятові, він подається у відставку.

§ 18. Всі акти Центральної Ради і Комітету контрасиґнуються Ґенеральним Секретаріятом.

§ 19. Всі закони Тимчасового Правительства мають силу на Україні від дня проголошення їх в Краєвім Урядовім Вістнику на українській мові. ській мові.

Примітка: В надзвичайних випадках Ґенеральний Секретаріят проголошує їх иншим способом.

§ 20. Всі закони, адміністративні приписи і постанови, проголошені українською мовою, публікуються також і на мовах: російській, еврейській і польській.

§ 21. В справах внутрішнього розпорядку роботи Ґенеральний Секретаріят виробляє свій наказ.

Такий проект конституції України, будучи затвердженим Тимчасовим Правительством, давби правні підстави істнування автономної України й він випливав з характеру переговорів та умови з Тимчасовим Правительством. Але петроградський уряд замісць затвердження його, видав свою „Інструкцію" Ґенеральному Секретаріятові України, яка зводила Ґенеральний Секретаріят лише до передаточної, пересильної інстанції на Україні, що була позбавлена всіх прав урядовання.

Ось цей документик, на який спромоглася російська революційна демократія в часи, коли вона співала гимни свободі, рівности й братерству.

Проклятий дух цього ганебного документу й досі тяжким кошмаром давить Україну, бо й большевицька „самостійна Україна" не має державно-національних прав навіть таких, які допускала ця „інструкція", але зате має всі обмеження включно до територіяльних, які робив уряд Керенського.

„Тимчасова Інструкція для Ґенерального Секретаріяту Временного Правительства на Україні:

1. На час до вирішення Установчими Зборами питання про місцеве управління, вищим органом Временного Правительства по справах місцевого управління Україною являється Ґенеральний Секретаріят, котрий призначається Временним Правительством на предложення Центральної Ради.

2. Повновласти Ґенерального Секретаріяту поширюються на губернії: Київську, Волинську, Подільську, Полтавську і Чернигівську, за виключенням млинського, суражського, стародубськог і новозибківського повітів. Вони можуть бути поширені і на инші ґубернії чи частини їх в тім разі, коли утворені в цих ґуберніях, на підстави постанови временного правительства, земські установи висловляться за бажаністю такого поширення.

3. Ґенеральний Секретаріят складається з Ґенеральних Секретарів по відомствах: а) внутрішніх справ, б) фінансів, в) хліборобства, г) освіти, д) торгу і промисловости, е) праці, а також Ґенерального Секретаря по національних справах і Ґенерального Писаря.

Крім цього при Ґенеральнім Секретаріяті істнує, для контролі його справ, Ґенеральний Контрольор, який бере участь в засіданнях Секретаріяту з правом рішаючого голосу.

В числі секретарів не меньше чотирох повинні бути особи, які не належать до української національности.

При секретаріяті для національних справ встановляється три посади товаришів Секретаря з тим, щоб всі найбільш численні національности на Україні мали кожна свого представника в особі секретаря, або одного з його товаришів.

4. Ґенеральний Секретаріят розглядає, розроблює і подає на затвердження Временному Правительству проекти, що торкаються життя краю і його управління. Проекти ці можуть бути, перед поданням їх Временному Правительству, внесені на обговорення Центральної Ради.

5. Повновласти Временного Правительства в справах місцевого самоуправління, що входять в компетенцію перелічених у ст. 3. відомств, здійснюються через Ґенеральний Секретаріят. Докладніше визначення цих справ буде подано в особливому додаткові.

6. У всіх справах, зазначених в попередній статті, місцеві власти краю звертаються до Ґенерального Секретаріяту, який після зносин з Временним Правительством передає розпорядження і накази останнього місцевим властям.

7. Ґенеральний Секретаріят подає список кандидатів на урядові посади, обовязки яких входять у круг означених в ст. 5 справ, які обсажуються по призначенню Временного Правительства.

8. Зносини вищих державних установ і окремих цивільних відомств з Секретаріятом і окремими секретарями по належности, як рівнож останніх з вищими державними установами і відомствами, відбуваються через осібного комісаря України в Петрограді, призначеного Временним Правительством; таким самим способом направляються законодатні наміри і проекти, які торкаються місцевих справ України, а також і заходи загально-державного значіння, що виникнуть в окремих відомствах або обговорюватимуться в міжвідомственних і відомственних комісіях і вимагатимуть, через спеціяльне відношення їх до України, участи представника управління комісаря в зазначених комісіях.

(Дальше буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 12. мая, в годині 7.30 точно, в Нар. Домі, 72 Морріс ул. Проситься членів явитись на час, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в год. 7.30 вечером у второк, 15. мая, в гали парохіяльній, 303 Гудсон Еве. Є важні справи до полагодження, тому обовязком є кождого члена явитися на мітінґ. — А. Бабій, предс.; Мих. Антонів, секр.

НАЗАРУК ВЖЕ ПОПИСУЄТЬСЯ В СТАРІМ КРАЮ.

Др. Назарук, повернувши до краю, не всидів тихо, а підлабузився до християнсько-суспільної партії і почав там ширити свій монархізм у виданню Скоропадщини. А разом з ширеннем монархізму почав продовжувати свою „християнську" етику, яку започаткував в Америці, себто почав в редаґованій ним католицькій ґазеті „Нова Зоря" шкалювати всіх і вся. Та з тим його „католицизмом", якого привчився в Америці, не погоджуються старокраєві богослови. Бо ото католицька „Нива", яку видають найповажніші богословські сили, змушена була виступити проти назаруківських метод шкальовання, як метод „американських" і нехристіянських.

„Нива" в ч. 3. за березень, 1928 в статті під заголовком „МЕТОДА ШКАЛЮВАННЯ", пише таке:

„Відколи редакцію „Нової Зорі" обняв др. О. Назарук, подув там новий вітер — „американський". В Америці, як редактор др. Назарук воював „методою шкалювання", й довоювався. А тепер в „Новій Зорі" став воювати тим самим оружжам, хоч тоді, коли обнимав редакцію, сам осуджував свою „американську" методу (бодай так люде говорили). З поважних людей (як прим. професор Гамчикевич) кпить собі в студентський спосіб і раз у раз повертає до того самого. Це може й лицювалоби для якогось радикального часопису, але „Н. Зорі", як визначно християнському часописови, це не до лиця й не до імени. А найгірше, що така метода шкалювання також в Европі не може принести інакших плодів, ніж в Америці.

„Др. О. Назарук навіть написав окрему статтю про потребу „особистого" шкалювання „шкідників" („З проблемів публичного життя", „Нова Зоря" ч. 18. з 11. III. ц. р.) Там небезпечно змішаний радикалізм із католицизмом, а остаточний її сенс такий: я повинен шкалювати шкідників; а вони — очевидно — шкалюватимуть мене. Отже, нехай цвите загальне шкалювання!"...

— Чи ви, пане доктор, є також тої думки, що жонаті жиють довше ніж нежонаті?

— Ні, пане. Життя їм здається лише довше.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ УКРАЇНСЬКІ КУПЦІ В АМЕРИЦІ НА ПРАВИЛЬНІЙ ЧИ МИЛЬНІЙ ДОРОЗІ?

Таке питанне повинен поставити собі кождий український торговець чи промисловець. Питанне дуже важне. У більшости українська іміґрація в Америці жила й ще досі живе з дня на день. Що так було колись, коли життя було тяжке, сьому не дивниця. Тоді ми жили теперішностю, будуччини немов не знали. Жили без мети й ціли. Оттак собі жили, з дня на день, аби жити. Ще богато з нас і досі так живе, і то вже не добре.

Та коли так живе тяжко працюючий робітник, то ще сьому не можна теж богато дивуватися, але коли так живе бизнесмен, то вже диво. А хиба не живе так богато? Подивімся на себе з боку, немовби на других людий, і скажім собі правду в очи.

Відобравши від фабрики, ми пішли в торговлю в Америці, а все робили по старокраєвому. Все робимо по старому, від винайму склепу, аж кінчаючи обслугою покупців. Ми не дбаємо за добру околицю на крамницю, а навмисно пхаємося там, де найгірше. Не дбаємо за кредити, не поширюємо бизнесу, не даємо реклями, не маємо звязку з фабриками, а купуємо товари зі семих рук. Через те все ми й не можемо конкурувати з чужими купцями. Головна річ, не дбаємо за нових покупців. І старих не вдержуємо.

Часто-густо ми є членами орґанізацій, але коли станемо купцями, то забуваємо за орґанізації, хоча через те тратимо знакомство з людьми, звязки й костумерів.

Коли дещо підробимося, то вже не дбаємо за поширенне бизнесу, але дремо носа в гору так, що й з драбиною не дістанеш.

А подивімся на Американця. Він покладає всі сили на те, щоби поширити бизнес. Старається вилізти на кращу вулицю. Дбає за старого костумера й радіє новому. Входить у ріжні бизнесові й добродійні орґанізації лишень на те, щоби мати костумерів. Він студіює свою торговлю, і знає, чому вона розвиваеться, а чому вона паде. Він шукає кождого дня за новими ринками збуту свого товару, використовуючи для сього кожду нагоду. Конкуренція серед Американців богато більша, як серед нас, але він не піддається трудностям. У порівнанню з ним, ми ходимо по золоті, а тільки не вміємо, як се золото найти. Головна річ, ми не хочемо думати над тим усім, що бачимо власними очима. Давайте, подивімся, які ми богаті.

Українців в Америці й Канаді є поверх 500,000. Припустім, що кождий тратить пересічно на їду, одіж, тощо по 200 долярів у рік. Се все робить річно видаток 100 міліонів долярів. Сума дуже поважна. Возьмім, що торговець заробить з продажі всього 10 процентів; значить, 10 міліонів долярів.

Чи не можнаби так зробити, щоби ся золота ріка не тільки плила попри наші руки, але задержалася в нас? Тоді в нас, Українців, лишилобися 10 міліонів долярів у рік. Збогатилисяби, певно, українські купці, але збогативсяби й український народ. Нарід, що має в собі богачів, скорше збогатиться, доробиться, ніж народ, що богачів не має. Хочби нарід міг використати річно з тої суми тільки 10 процент, то й се булоби вже один міліон. Се значилоби сотки склепів з тисячами клерків. Тисячі наших людий жилиби з торговлі. Богато людий вчилосяби торговлі, набиралоби знання, скріплялоби нарід у цілій його боротьбі за незалежність.

Скаже дехто: то все гарно вигядає на папери, але спробуйте перевести се в життю.

Правда, перевести в життя тяжче як писати по папери, а все таки все можливе, коли людина ХОЧЕ. Все людина зможе, коли схоче. Не зараз, але колись зробить. Колиж людина скаже собі відразу, що вона не може чогось зробити, то певно вона й не зробить.

Щодо способу роботи, то треба почати зі Союза Українських Торговців. Такий Союз почався вперед в Ню Йорку. Відтак повстав другий у Нюарку, Ню Джерзі. З того, що сей другий повстав за кілька місяців після першого, вношу, що такі Союзи повстануть по цілій Америці. Вони можуть стати тою греблею, що не пустить українського золота в чужу кишеню. Зорґанізовані бизнесмени можуть як слід піднести клич: „Свій до свого". Колиб зорґанізувалося тільки 100 бизнесменів, а кождий з них мав по 100 костумерів, то се вже є велика сила.

Далі, най кождий бизнесмен зобовяжеться при кождій нагоді аґітувати, щоби наші люди купували в своїх. Тоді Союз Бизнесменів мусить дати добрі наслідки. Зі сотки костумерів буде дві сотки, а се забезпечить істнованне наших бизнесів.

Що рік то більше буде наших костумерів. Один приведе другого. Буде більше наших бизнесменів, буде рости Союз Бизнесменів. Злучені бизнесмени зможуть повести рекляму як слід. Ми потребуємо загалу, але загал потребує піддержки для ріжних публичних справ. У нас в Америці є школи, церкви, сироти, каліки, старці, тощо. В старім краю маємо теж школи, сироти, читальні, а кромі того політичні вязні, інваліди, і так далі. Помагаючи своему бизнесови, земляки помагають народови, бо купці тоді зможуть піддержати свій нарід. Нарід не може собі легковажити купців, а купці не можуть легковажити собі народа. Один без другого не зробить богато, а разом кождий себе запоможе.

Тому я пропоную:

Перше, щоби всі українські бизнесмени зорґанізувалися в бизнесові союзи, а сі союзи розвели широку аґітацію за кличем: „Свій до свого" та закликали людий до бизнесу.

Друге, щоби всі українські земляки через всякі наші інституції, школи, церкви, ґазети, тощо піддержали українські бизнеси.

Трете, щоби з поширеннем українського бизнесу поширювати навчанне бизнесу, через такі школи, як Українська Торговельна Школа в Шикаґо, або тим подібні.

Четверте, щоби бизнесменські союзи піддержували всякі публичні інституції чи акції, придержуючися виразно засад безпартійности.

Я певний, що два-три роки праці в тому напрямі, а ми поставимо на ноги й український бизнес і український загал у Америці.

К. Лисюк, предс. Союза Укр. Бизнесменів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВИЛКСБЕРИ, ПА.

Протест у справі варварського засуду.

В неділю, 6. мая, відбулись в гали Укр. Кооперативи наради репрезентантів українських орґанізацій з повіту Лузерни в справі засуду на Атаманчука й Вербицького.

Відомо, що тих двох товаришів засуджено невинно, що вони вбили Собіньского, хоч того вбили члени Укр. Військ. Рев. Орґ. Ті два бувші стрільці Укр. Армії малиб іти невинно на смерть.

На нарадах ухвалено зробити маніфестацію, щоби показати иншим народам, а й Ляхам, що й в нас є сила; що ми той нарід, котрий бажає волі й свободи, та що Ляхи не повинні так трактувати українського поневоленого народу, та що не повинні засуджувати невинних на смерть.

На нараді були репрезентанти зі слідуючих відділів: з Тов. Запорожська Січ: В. Сенюк, Л. Бутилевич; з Тов. Оборона України: М. Музика, І. Бойко й М. Микита; з читальні Просвіти: О. Смик, Д. Надільний, А. Лавна; з Тов. М. Каганця: Я. Микилита, М. Фрунд; з Тов. Вільна Україна: Ю. Кондратович, П. Лавний. З Братства Івана Хрестителя: Л. Худоба, І. Барнаш; усі згадані з Вилкс Бери.

Тов. Вільна Україна в Нантікок, від. 319 У. Н. Союза: Т. Бабак, Т. Целан; Тов. М. Січинського: В. Зера; з Брц. У. Н. Поміч: К. Вітушинський і М. Коник; з Братства Непорочного Зачатія: Я. Савчук; з від. 29. У. Н. Союза в Гановер: І. Малищак; від читальні Просвіти: М. Бат.

На нараді вибрано комітет з 9 членів: М. Музика, І. Бойко, О. Смик з Вилкс Бери, з. Нантикок Т. Целан, Т. Бабак, М. Коник, з Гановер І. Малищак, М. Бат, І. Кубела. Сей комітет має повідомити другі українські товариства й братства, щоби зійшлися на наради на понеділок, 14. мая, до галі Укр. Кооперативи, 833 Вашинґтон Стр., у Вилкс Бери.

М. Музика, голова;
О. Смик, секретар.

Єфим Зозуля.

ВЕСНА.

Їду отвертою повозкою ленінградським жовтневим проспектом. Сонішне сяйво. Весна. Радість. Ах, як гарно! Хочеться співати...

Інша повозка переганяє мене. Сидить у ній якась жінка. Стрункі ноги, шовкові панчохи. Заповідають ущасливлення. Лице рожеве, розпромінене.

Гляджу на неї, вона на мене. Ізвозчики їдуть біля себе. Вона усміхається. Чудово! Я також хочу усміхнутися. Ах, до чорта! Її ізвозчик підганяє коня, переганяє. Вже минув. Пропав усміх. Пропали шовкові панчохи... Пропала веселість.

Кажу мойому ізвозчикові:

— Приятелю! Ради Бога, їдьте скоріше!

Він: Що скоріше?... Коли положите карбованця... за скорість... мій кінь не авто, лише кінь... чи ви знаете, що нині коштує овес?

Мені противні його сині, широкі плечі. Скучний, нездалий чоловіче!

— Не говоріть так богато, — прошу лаґідно — скорше, ради Бога, гривеника доложу!

— Гривеника, — бурмоче він — гривеника... за гривеника вівса... ей!

Зігнувся вперед, вдарив раз конину по костистому боці. Віз покотився скорше. Ось, ось... зараз здогонимо її... вже маємо її! Вона зарумянилася тай знову усміхається. Одначе не можу відповісти на її усміх. То проклята! Вона знову перегнала мене. Мій візник остався позаду.

— Будь ласка, їдьтеж скорше!

— Що скорше... мій кінь не авто, лише кінь... що ви собі гадаєте, що овес є за дурно? Півтора карбованця платите за їзду! За півтора карбованця не купите вівса...

— Боже, Боже! — Я не вдержу. — Що мене обходить ваш овес! Ще наложу карбованця! Лише скорше! скорше!

— Карбованця, карбованця...

Знову вдарив коняку по кістках. Конина побігла скорше. Ми знову здогонили її! На хвилиночку. Знова остаємо позаду. Я ще накладаю карбованця. І знову нічого не виходить із того: за дорогий такий овес. А коли овес такий дорогий, то чиж можна здогоняти усмішку...

Весняну усмішку...

(Переклав **М. Недільський**).

Михайло Коцюбинський.

НИВИ В ЧЕРВНІ.

Мої дні течуть тепер серед степу, серед долини налитої зеленим хлібом. Безконечні стежки, скриті, інтімні, наче для самих близьких, водять мене по нивах, а ниви котять тай котять зелені хвилі і хлюпають ними аж у край неба. Я тепер маю окремий світ, він наче перлова скойка: стулились краями дві половини — одна зелена, друга блакітна — й замкнули у собі сонце, немов перлину. А я там ходжу і шукаю спокою. Йду. Невідступно за мною летить хмарка дрібненьких мушок. Можу подумать, що я планета, яка посувається разом із сателітами. Бачу, як синє небо на двоє розтяли чорні крила ворони.

На небі сонце — серед нив я. Більше нікого. Йду. Гладжу рукою соболину шерсть ячменів, шовк колосистої хвилі. Вітер набива мені уха шматками згуків, шумом. Такий він горячий, такий нетерплячий, що аж киплять від нього срібноволосі вівси. Йду далі — киплять. Тихо пливе блакітними річками льон. Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен і поплисти. А там ячмінь хвилиться й тче — тче з тонких вусів зелений серпанок. Йду далі — все тче. Хвилює серпанок. Стежки зміяться*) глибоко в житі, їх око не бачить, сама ловить нога. Волошки дивляться в небо. Вони хотіли бути як небо і стали як небо. Тепер пішла пшениця. Твердий безостий колос бє по руках, а стебло лізе під ноги. Йду далі — усе пшениця й пшениця. Колиж цьому край буде? Біжать за вітром, немов табун лисиць і блищать на сонці хвилясті хребти. А я все йду, самотний на землі як сонце на небі, і так мені добре, що не паде між нами тінь когось третього. Прибій колосистого моря йде через мене кудись у безвість.

Врешті стаю. Мене спиняє біла піна гречок, запашна, легка, наче збита крилами бджіл. Просто під ноги лягла співуча арфа й гуде на всі струни. Стою і слухаю.

Повні уха маю того дивного гомону поля, пересипування зерна. І повні очі сяєва сонця, бо кожда стеблина бере від нього й назад вертає відбивий від себе блеск.

Раптом все гасне, вмірає. Здрігаюсь. Що таке? Звідки? Тінь? Невже хтось третій? Ні, тільки хмарка. Одна хвилинка темного горя — і вмить усміхнулось на право, усміхнулось на ліво — і золоте поле махнуло крилами аж до країв синього неба. Наче хотіло злетіти. Тоді тільки передомною стала його безмежність, тепла, жива, непереможна міць. Вівси, пшениці, ячмені — все це зіллялось в одну могутню хвилю; вона все топить, все забирає в полон. Молода сила тремтить і пориває з кождої жилки стебла; клекотить у соках надія. Я тільки тепер побачив село, нужденну купку соломяних стріх. Воно ледви помітне. Його обняли й здушили зелені руки, що простяглися під самі хати. Воно заплуталось у ниві, як у павутині мушка. Що значать для тої сили оті хатки? Нічого. Зіллються над ними зелені хвилі і поглинуть. Що значить для них людина? Нічого. Он вийшла в поле дрібна біленька цятка і потонула у ньому. Вона кричить? співає? робить рух? Німа безвладність просторів все це ковтнула. І знов нічого. Навіть сліди людини затерті й закриті: поле сховало стежки і дороги. Воно лиш котить тай котить зелені хвилі і хлюпає ними аж у край неба. Над усім панує тільки ритмічний, стриманий шум, спокійний, певний у собі, як живчик вічности. Як крила тих вітряків, що чорніють над полем: байдужно і безупинно роблять у повітрі круг, немов говорять: так буде вічно... так буде вічно... in saecula saeculorum... in saecula saeculorum..,

—o—

Пізно я повертався до дому. Приходив обвіяний духом піль, свіжий, як дика квітка. В складах своєї одежи приносив запах піль, мов старозавітний Ісав. Спокійний, самотний, сідав десь на ґанку порожнього дому й дивився, як будувалась ніч. Як вона ставила легкі кольони, заплітала сіткою тіней, зсувала і підносила в гору непевні, тремтячі стіни, а коли все це зміцнялось і темніло, склепила над ними зоряну баню.

Тепер я можу спокійно спати, твої міцні стіни стануть між мною і цілим світом. На добраніч вам, ниви. І тобі, зозуле. Я знаю, завтра, з ранішнім сонцем, влетить до мене в хату твоє жіноче контральто: ку-ку!... ку-ку... І зразу дасть мені настрій привіт твій, моя найближча приятелько.

*) вються як гадина.

Користь.

Один Француз, що жив довго в Анґлії, дістав анґлійське горожанство. Інший Француз, що довідався про це, питається тамтого: „Яку користь маєш ти з того, що тепер став Анґлійцем?" На це Француз: „Ну, ось примірoм тепер можу сказати: Ми віднесли побіду біля Ватерльо".

—o—

Вона: Любов це світло нашого життя!

Він: А подружє це рахунок за світло.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

що відбулося на днях від 15-го до 18-го лютого 1928 р. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд ул., Джерзи Сіті, Н. Дж.

(13)

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛ. РЕК. СЕКР. У. Н. СОЮЗА.

З кінцем червня 1927 року було повнолітніх членів	19,759
За 6 місяців принято нових	657
принято наново	364
принято з переступними листами	194
Разом	20,974
За 6 місяців суспендовано	707
відійшли з переступними листами	221
померли	84
Разом	1,012
З кінцем 31. грудня 1927 р. остає членів	19,962

Молодечий Департамент.

З кінцем червня 1927 року було дітий членів	12,182
За 6 місяців принято нових	573
принято наново	206
принято з инших кляс	97
Разом	13,058
За 6 місяців суспендовано	500
перейшло до инших кляс	95
перейшло до дорослих членів	99
померло	18
Разом	712
З кінцем грудня 1927 остало дітий членів в Мол. Деп.	12,346
За 6 місяців прибуло членів У. Н. Союза	203
За 6 місяців прибуло дітий членів в Мол. Департ.	164
За 6 місяців У. Н. Союза побільшився о	367

[illegible] від 1. липня до 31. грудня 1927 р.

ПРИХОДИ:

	Вкладки від членів	Проц. від моргечів	Проценти від бондів	Проц. із банків	[illegible]	Відзнаки, книги і ин.	Сплата моргечів	Сплата бондів	Сплата позичок	Календар	Рент	Разом
Липень	31,087.01	3,448.80	720.00	4,534.98	1,060.00	161.08	2,300.00					45,311.87
Серпень	31,431.63	3,238.04	1,591.22		1,175.00	234.01	742.50	14,478.78				52,891.18
Вересень	31,274.46	3,516.87	1,145.00			193.10	1,135.00					37,264.43
Жовтень	31,468.16	6,245.61	2,312.21		1,234.50	189.37	1,677.50	24,335.00				67,442.35
Падолист	31,574.71	3,345.25	2,027.28		1,450.00	154.82	1,012.50	43,050.00				82,614.56
Грудень	31,448.93	3,291.23	874.87	2,154.48	3,810.00	167.15	3,998.58	24,076.40	7,000.00	4,051.75	600.00	81,473.39
Разом	188,284.80	[illegible]	8,670.59	[illegible]	8,729.50	1,079.53	10,566.08	105,940.18	7,000.00	4,051.75	600.00	366,977.78

РОЗХОДИ:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд запомоговий	Фонд конвенц.	Фонд сирітський	Моргеці	Бонди	Фонд народний	Фонд резервовий	Календар	Рент	Разом
Липень	11,201.00	4,945.31	1,150.00		1,331.51	5,000.00	10,209.00					33,836.82
Серпень	13,488.00	4,707.01	850.00		1,772.71	7,500.00	46,233.00					74,550.72
Вересень	8,466.67	5,931.76	900.00		1,118.00		51,246.00	500.00				68,162.43
Жовтень	10,250.00	4,561.98	950.00		3,059.53	4,200.00						23,021.51
Падолист	8,850.00	4,843.64	875.00		1,291.00	3,000.00						18,859.64
Грудень	22,331.89	5,345.96	1,175.00		1,560.30	62,000.00	148,014.00	469.65	414.65	4,087.80	600.00	245,999.25
Разом	74,587.56	30,335.66	5,900.00		10,133.05	81,700.00	255,702.00	969.65	414.65	4,087.80	600.00	464,430.37

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем червня 1927 р.	$469,105.56
Прихід за 6 місяців	366,977.78
Разом	$836,083.34
Розхід за 6 місяців	464,430.37
Готівка з кінцем грудня 1927 р. остає	$371,652.97

Льокація готівки в банках.

Фонд посмертний.

Provident Inst. for Saving, Jersey City, N. J.	$ 690.31
Elizabeth Banking Co., Elizabeth, N. J.	22,741.79
Germania Mutual Saving Ass'n., Elizabeth, N. J.	28,478.18
Linden Nat'l Bank, Linden, N. J.	21,525.18
National State Bank, Elizabeth, N. J.	2,777.35
Peoples Nat'l Bank, Elizabeth, N. J.	2,677.75
Trust Co. of New Jersey, Jersey City, N. J.	16,000.00
Linden National Bank of Linden, N. J., check acc't	73,774.49
Germania Mutual Saving Ass'n, Elizabeth, N. J.	3,545.16
Central Home Trust of Elizabeth N. J.	25,000.00
Разом	$197,210.21

Фонд резервовий.

Union Trust Co. of New Jersey	$11,710.37
Nat'l Bank of Elizabeth, N. J.	31,605.60
Dime Trust Co., Shamokin, Pa.	3,583.93
Разом	$46,899.90

Фонд запомоговий.

First Nat'l Bank of Jersey City, N. J.	$11,950.60
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J., check acc't	7,687.28
Разом	$19,637.88

Фонд сирітський.

The Market St. Nat'l Bank of Shamokin, Pa.	$ 3,050.45
People Trust Co. of Shamokin, Pa.	5,845.55
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J., check acc't	7,649.02
Разом	$16,545.02

Фонд конвенційний.

The Linden Nat'l Bank, Linden, N. J.	$23,491.82
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	14.19
Разом	$23,506.01

Фонд народний.

Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	$ 8,346.58

Фонд адміністраційний.

Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	$23,700.27

Інвестиція готівки в моргечах.

З днем 30. червня 1927 остало на моргечах	$795,470.00
За час 6 місяців інвестовано в моргечах	81,700.00
Разом	$877,170.00
За час 6 місяців сплачено моргечів на суму	10,866.08
З днем 31. грудня 1927 остає на моргечах	$866,303.92

Бонди.

З днем 30. червня 1927 остало в бондах	$362,001.23
За час 6 місяців інвестовано в бондах	255,702.00
Разом	$617,703.23
За час 6 місяців сплачено бондів на суму	105,940.18
З днем 31. грудня 1927 остає в бондах	$511,763.05

(Дальше буде)

ПРО ВСЕ ПОТРОХУ.

Гетьманська „Січ" хвалиться, що німецький цісар Вільгельм II. часом рубає дрова.

Є і тута монархісти,
Що в Америці хотять
Завести на славу людям
Гетьманат або царат.

Правда, люди, оті хорі,
Не хватає клепки їм,
Бо хваляться ґенералом,
Ще й московським і дурним.

А тепер розповідають,
Що Вільгельм рубає дрова
Та дивуються, яка то
Мусить бути голова. —

Дійсно дивно! Цісар славний
Став на старість рубаком,
Та дивніще, що гетьманці
Хочуть буть під дураком.

Заздрість їсть гетьманців [дуже,
Що Павло ще не рубак,
Та що славний Кур-Азано
Не зовсім іще дурак.

* * *

Нюйорська газета „Руський Селянин" хоче переконати усіх, що вона дуже поважна часопись.

Я — серіозна людина,
День і ніч роблю без впину,
Всі про теє добре знають,
Через те і поважають.

Хто так ліпше перекрутить,
Хто так краще збаламутить,
Справжній я політик є,
Слово чести в тім моє.

Є у мене славний радний,
Хоч на вид не дуже ладний,
Не боїться натягнуть
На доляр кого небудь.

Слава нам, послам, героям,
Що за люд стоїм горою
І хоч брешем — за те в лад,
Брехун кожний нам камрад.

* * *

Поляки пробували й собі летіти. (З газет).

Не везе посла патронам
Стати з Світом нарівні,
Хоч по довгих темних ночах
Їм провиджуються сни.

То маршалкову кобилу
Чорт узяв на постоли,
То знов ляцькії пільоти
Полетіти не могли.

Може чули ви, панове,
Спір про жабу та вола,
Яка дулась через силу
І надутись не могла.

Так і Антеки з Варшави
Море хтять перелетіть,
Дмуться, дмуться, лиш повітря
Від натуги їх смердить.

* * *

„Московські комуністи дуже гучно приймають короля Афганістану та звуть його, як колись царя звали". (З газет).

„Слава, Амануілі, слава" —
Кричить большевицька орава...
„Хай він живе і процвітає" —
Московська орава гукає.

„Дозвольте, пресвітлий царю,
„Поліцувать вам руки,
„Ярмарки наші й базари
„Вам до пізнання й науки".

„Радить не будем в Чеку за- [глядати,
„Що там — не треба про теє [вам знати,
„Ідемо просто в палац мармуровий,
„Для вас і цариці обід вже [готовий".

„Ми з вами, ясніщий, пресвіт- [лий Монарше,
„Колеги по милості Бога:
„В нас пріють „рабочія" руки,
„У вас же „монаршія" ноги".

Василь Шкода.

ЖАРТИ

Спитали раз Мільтона, чому король може дати коронуватися вже на 14-тому році життя, а женитися сміє щойно на вісімнацятім. Славний автор „Утраченого раю" відповів: „Тому, що богато лекше є володіти цілим королівством ніж одною жінкою".

—o—

Про Наполеона розказують таку анекдоту. Підчас походу на Москву Наполеон ішов улицею якогось литовського містечка. Стрінув жида, що виглядав дуже поважно.

— Як називаєтеся? — спитав Наполеон.

— Мойше... а ви?

— Я? Наполеон. А чим ви займаєтеся?

— Я біблійним учителем. А ви?

— Я вояк. Слухайте, я чув, що всі жиди є дуже вчені. Чи могли би ви мені сказати, як називалась Авраамова мати? Маю тут у гаманці чотири тисячі франків — дістанете половину.

Старець сказав:

— Добре. Ось вам дві тисячі франків. Ви дійсно вчені.

Ледви зробив Наполеон кілька кроків, чує як жид кричить за ним:

— Слухайте, Наполеон! Ви маєте дві тисячі франків і я маю дві тисячі. Тепер я завдам вам загадку. Як відгадаєте, я дам вам дві тисячі франків, коли не відгадаєте, ви дасьте мені.

Наполеон згодився.

— Перед хвилею ви завдали мені загадку з минувшини, а я завдам вам загадку з теперішности.

— Ну, добре, скорше!

— Скажіть мені, як називалася моя мати?

Наполеон розсміявся.

— Ви виграли, Мошку, ось вам дві тисячі франків.

—o—

Власник гостинниці бачить, що один його гість розмовляє з рибою, яку йому вейтер подав на вечеру.

— Що це, пане, ви розмовляєте з рибою? — дивується власник готелю.

— Так.

— А вона вас розуміє?

— Дуже добре.

— А щож ви їй кажете?

— Я питався її, що робить мій братанич, моряк, у Марсилії?

— А що вам риба відповіла?

— Сказала мені: Цього вам не можу сказати, пане, вже буде добрий місяць, як мене витягли з води.

—o—

Знаєш, Берку, я був нині у гостині у Розенфельдів. Що то за пани, кажу тобі, до компоту подали золоті ложечки!

— Не може бути!

— Кажу тобі, що так.

— Ану покажи, то повірю!

—o—

Мала ріжниця.

— Жінко, возьми но трохи дитину і поноси, бо мене вже ноги болять.

— Гей, гей! Тому пятнацять літ, коли ти женився зі мною, то ти хвалився, що ти такий сильний в ногах!

— Так, так, але тоді був я слабий на голову.

—o—

Маляр на селі.

— Дівчинко, скажи татови, що я хотів би малювати вашу корову.

Дівчинка вертає по хвилі:

— Тато казали, що корова вже шість літ чорна, то хай така й остане́ться.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ